BESLUT

Datum för beslut:
2026-10-20

Diarienummer:
HS-2026-1499

Till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet:

Beslut om remissvar på regler om livscykel-GWP och gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan

Beslutet

Rektor beslutar att Kungl. Tekniska högskolan lämnar remissvar på regler om livscykel-GWP och gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan.

Ärendet

Kungl. Tekniska högskolan har av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet beretts möjligheten att lämna synpunkter på regler om livscykel-GWP och gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan.

Remissvaret har utarbetats av professor Folke Björk och universitetslektor Kjartan Gudmundsson vid institutionen för byggvetenskap och docent Tove Malmqvist vid institutionen för hållbar utveckling, miljövetenskap och teknik, KTH.

Beslut om att avlämna KTH:s remissvar har fattats i rektors ställe av prorektor Mikael Lindström efter föredragning av gruppchef Karin Almgren. Närvarande vid beslutet var ordförande för Tekniska högskolans studentkår Victor Nåhls och mötets sekreterare Johan Gerdin.

Denna handling har hanterats digitalt och är därför inte undertecknad.

Bilaga 1: Kungl. Tekniska högskolans remissvar på Landsbygds- och infrastrukturdepartementets remiss om regler om livscykel-GWP och gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan.

Sändlista
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Registrator KTH

Expeditionsdatum:

2026-10-20

Bilaga 1: Kungl. Tekniska högskolans remissvar på regler om livscykel-GWP och gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan

Synpunkter på förslaget att inlemma klimatkrav i plan- och bygglagen (PBL)

En av de mest långtgående förändringarna jämfört med nuvarande regelverk och tidigare förslag från Boverket är förslaget att upphäva lagen om klimatdeklaration för byggnader och i stället införa motsvarande krav som tekniska egenskapskrav i plan- och bygglagen (PBL). En sådan förändring kan i vissa avseenden innebära administrativa och systemmässiga fördelar. KTH ser dock ett antal påtagliga risker som behöver hanteras för att säkerställa att regelverket får avsedd effekt och bidrar till den klimatomställning som eftersträvas.

Övergång från klimatdeklarationslagen till PBL

1. Etablerat regelverk riskerar att ersättas av nya osäkerheter

Det nuvarande regelverket för klimatdeklarationer är idag väl etablerat, och berörda aktörer har byggt upp erfarenhet av att tolka och tillämpa kraven. Även om PBL i sig är ett mycket etablerat regelverk finns en risk att övergången skapar nya osäkerheter för byggsektorns aktörer under en övergångsperiod. Förändringen kommer även att kräva betydande resurser från Boverket för att anpassa vägledning, stöddokument och informationsinsatser.

2. Förändrad tillsyn ger ökade krav på kommunerna

Även om avsikten uppges vara att inte förändra regelverkets innehåll innebär förslaget en väsentlig förändring av ansvarsfördelningen. Ansvaret för tillsyn flyttas från Boverket till kommunernas byggnadsnämnder.
I tidigare utredningar och förslag från Boverket har det återkommande framhållits att tillsynen bör vara centraliserad för att undvika att kommunerna belastas med ytterligare uppgifter samt för att säkerställa kostnadseffektiv och rättssäker tillsyn. Rättssäkerhetsaspekten blir särskilt viktig när bindande gränsvärden införs.
Den nu föreslagna förändringen innebär att en yrkesgrupp som hittills inte i någon större utsträckning behövt utveckla särskild kompetens inom klimatdeklarationer, kommunala bygglovshandläggare, nu förväntas göra detta. Förslaget riskerar därför att skapa betydande utmaningar för redan hårt belastade kommuner. Även om Boverket föreslår stödinsatser till kommunerna är det en betydande utmaning att utforma sådant stöd på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

3. Risk för att klimatarbetet i sektorn fördröjs

Förslaget riskerar att fördröja klimatarbetet inom bygg- och fastighetssektorn i en situation där omställningstakten snarare behöver öka.

4. Föreslaget glapp utan klimatkrav är problematiskt

Vid övergången från dagens klimatdeklarationsregelverk till reglering inom PBL föreslås ett tidsmässigt glapp där krav helt saknas under perioden mars 2027 till 2030, alternativt till 2028 för större byggnader.
KTH bedömer att detta är ett anmärkningsvärt och olyckligt förslag mot bakgrund av att branschen redan har påbörjat anpassningen till klimatkraven och i stor utsträckning integrerat regelverket i sin verksamhet. Boverket har under lång tid kommunicerat en successiv utveckling av regelverket, vilket gjort att aktörer i sektorn planerat sina investeringar och utvecklingsinsatser utifrån denna inriktning. Ett avbrott i regelverket riskerar därför att minska takten i både klimatarbetet och det relaterade innovationsarbetet.

5. Konsekvenser av att klimatkrav blir tekniska egenskapskrav

En ytterligare fråga gäller konsekvenserna av att klimatkrav definieras som tekniska egenskapskrav enligt PBL. Detta innebär att kraven omfattas av bestämmelserna i 8 kap. 4 a § PBL, vilket påverkar kommunernas möjligheter att ställa mer långtgående krav i samband med markanvisningar.

Frågan har tidigare varit omdiskuterad i relation till energikrav. KTH ser en risk att motsvarande problematik nu uppstår för klimatkrav, vilket kan begränsa kommuners möjligheter att driva klimatinnovation genom relativt ambitiösa krav i markanvisningar, inte minst inom klimatprofilerade stadsutvecklingsprojekt och stadsdelar.

6. Avveckling av det nationella klimatdeklarationsregistret
KTH ser det som bekymmersamt att det nationella klimatdeklarationsregistret föreslås avvecklas. Registret har stor betydelse inte enbart för uppföljning av klimatregelverkets effekter utan även för kunskapsutveckling inom området. Tillgång till samlad data är av särskilt värde för forskning och analys, inte minst vid forskningsintensiva lärosäten såsom KTH.

Undantag från krav på klimatdeklaration
En aspekt som endast i begränsad omfattning behandlas i bakgrundsrapporten är att förslagen innebär förändringar av vilka byggnader som undantas från krav på klimatdeklaration och gränsvärden.
Boverket anger att utgångspunkten är att samma undantag ska gälla som för energideklarationer av byggnader. KTH har förståelse för att detta delvis kan motiveras av hur regleringen utformats i energiprestandadirektivet (EPBD). Samtidigt anser KTH att konsekvenserna för självbyggare borde ha analyserats närmare, då denna grupp är undantagen i dagens regelverk.
Förändringen riskerar att skapa praktiska och ekonomiska svårigheter för självbyggare och kan därmed även påverka utvecklingen av exempelvis byggemenskaper. Även om sådana initiativ idag är relativt ovanliga kan de utgöra en viktig del av framtidens hållbara byggande och bör därför inte missgynnas genom regelutformningen.

Införande av gränsvärden
1. Förändrad implementeringsstrategi
Den föreslagna implementeringen av gränsvärden skiljer sig markant från Boverkets tidigare förslag från 2023. I det tidigare förslaget föreslogs att gränsvärden skulle införas redan 2025. Det nu aktuella förslaget innebär i stället att Sverige i huvudsak följer minimikraven för genomförandet av ändringarna i EPBD.
Detta sker trots att bygg- och fastighetssektorn under lång tid efterfrågat införande av gränsvärden, vilket bland annat framgår av byggsektorns färdplan för fossilfri konkurrenskraft. Sverige har dessutom varit ett av de medlemsländer inom EU som kommit längst med att etablera ett regelverk för klimatdeklaration av nya byggnader.
Det kan samtidigt konstateras att Danmark införde gränsvärden redan 2023 och att Finland inför motsvarande krav 2026. I dessa länder har tidigare kommunicerade planer för införandet fullföljts. Genom det nuvarande förslaget frångår Sverige däremot sina tidigare uttalade ambitioner, trots att dessa haft bred förankring i sektorn.
KTH bedömer att det är bekymmersamt att utvecklingstakten på området har avtagit, eftersom detta begränsar Sveriges möjligheter att inta en ledande position inom klimatinnovation.

2. Nivån på gränsvärdena
KTH välkomnar att de föreslagna nivåerna på gränsvärdena skärpts något jämfört med förslaget från 2023. Samtidigt bedöms nivåerna fortfarande vara otillräckliga för att på ett ändamålsenligt sätt bidra till att Sverige respektive EU når sina klimatmål till 2045 respektive 2050. KTH menar därför att klimatutmaningen motiverar både skarpare gränsvärden och en snabbare implementeringstakt.

3. Behov av särskild kategori för småhus med tung stomme
KTH bedömer att småhus med tung stomme, exempelvis i betong eller tegel, kan behöva en egen undergrupp inom gränsvärdessystemet för global uppvärmningspotential (GWP). För dessa byggnadstyper kan det vara mycket svårt att uppfylla samma gränsvärden som gäller för träbaserade småhus.

Även om få småhus av dessa typer uppförs idag finns det skäl att säkerställa att regelverket fortsatt möjliggör sådana byggnader. De kan exempelvis ha andra positiva egenskaper, såsom minskad risk för överhettning under sommarperioden.

Sammanfattande bedömning

KTH ser positivt på ambitionen att utveckla regelverket för byggnaders klimatpåverkan men bedömer att flera av de föreslagna förändringarna riskerar att försvaga utvecklingstakten inom såväl klimatarbete som klimatinnovation. Särskilt problematiskt är förslaget att skapa ett tidsmässigt glapp utan klimatkrav, flytten av tillsynsansvaret till kommunerna, avvecklingen av klimatdeklarationsregistret samt den senarelagda implementeringen av gränsvärden. För att regelverket ska bidra till Sveriges och EU:s klimatmål krävs enligt KTH en mer konsekvent och långsiktig styrning med tydliga incitament för fortsatt omställning i sektorn.